

Cfr. Dr. Krogh-Tonning, *Erinnerungen eines Konvertiten* XII. Einheit p. 264.—292; Dr. Spencer Jones: *England und der heilige Stuhl*. Zweites Kapitel. Die Einheit p. 47.—51.)

Djela apoštolska.

Na str. 471. k r. 3., zgodno bi bilo dodati, da je Gospodin zato oštro kaznio Ananiju i Safiru, da pouči, kako kršćani treba nada sve da ljube istinu, jer su učenici Onoga, koji je Istina, pa zato mrzi svaku laž.

Na str. 485. k r. 57.: „Onaj Savao, koji je posljuje postao Pavao.“ Savao se kao rimski gragjanin od poroda zvao i Pavao.

Na str. 526. k r. 29., ne bi bilo zgoroga malo opširnije protumačiti znameniti govor Pavlov na areopagu.

Na str. 545. k r. 23. . . „Svetac je držao za dobro da učini volju tih kršćana, premda se to nije slagalo s njegovim idejama.“

Mogao bi tko reći, a zašto se on tada akomodirao želji Jerusalemskih kršćana, ako se to nije slagalo s njegovim mišljenjem? Pavao držao se načela per omnia omnibus placere (I. Cor. 10, 33.), dok se to nije protivilo zakonu Božjem. Zato poštujući Židovske svetinje i da ih ne smuti (Rim. 14; I. Cor. 10, 28. 29.) pristao je na želju svoje Židovske braće.

Dr. Franjo Zagoda.

Dr. Mihajlo Lanović: Zbirka matičnih propisa. Dopunidbeni svezak. Trošak i naklada Vlade. Zagreb 1913. str. XXII. + 240.

Kako sam naslov odaje, nadopunjuje ovo djelo „Zbirku mat. propisa“ Dr. M. Lanovića izdanu g. 1908. Pisac je gragju marno sabrao i sustavno poredao. Kao vladinom perovogji bila su mu vrela većinom pri ruci. Svezak ovaj uz prijašnji dobro će poslužiti u praksi i našim dušobrižnicima u službi voditelja matica, tim više što je jedini postojeći priručnik naših matičnih propisa. Pregled sadržaja (V.—VIII.) stvarno abecedno kazalo (XIV.—XXI.) dopunidbenog sveska i vremensko kazalo (219—248) za oba sveska olakoćuje u velike koli porabu dopunidbenog sveska toli cijele zbirke.

Neke stvarne primjedbe moramo ipak da kažemo. U dopunidbenom svesku (jednako kao i u prvom) ističe se i naglasuje uporno isključiva nadležnost državne vlasti na uredjenje institucije matičnih knjiga, i u savezu s tim isključiva nadležnost iste vlasti, koli u pogledu naknadnih promjena, nadopunjaka itd., toli u pogledu rasprava vogjenih u tu svrhu (str. 5.). Kadgod čitasm o ovako napadno isticane i naglasivanje isključive nadležnosti državne vlasti, uvijek nam se namećala misao, da se tim nastoji pokriti dobro osjećanu slabost vlastite pozicije.

Matrice su naše prvobitno čisto crkvena uredba. Kad se kasnije država s njome okoristila, te im dala značaj

uredbe državne, nisu one time izgubile prvobitni svoj značaj, niti su promijenile vlasnika, već su uz crkveni svoj značaj zadobile i državni, pak danas služe potrebama i svrsi jedne i druge vlasti. Već zato ne može načelno biti govora o isključivoj nadležnosti jedne ili druge vlasti, osim ako se isključiva nadležnost jedne i druge ograniči na područje dotične vlasti. U praksi može se spomenuti dvostruki značaj matica održati samo onda, ako redovito obje vlasti sporazumno postupaju, a u slučajevima, gdje radi načelnih razloga ne mogu sporazumno postupati, ako je svakoj prosto, da svoje stanovište u maticama izrazi. Inače se ne mogu uzdržati zajedničke maticе, već će se razderati, ako svaka vlast na svoju stranu poteže. Istina je, da i stariji i noviji državni propisi naglasuju isključivu nadležnost države. Što se tiče propisa izdanih prije konkordata, to su konkordatom (Cl. 34. 35.) izgubiti valjanost, u koliko diraju u gore spomenuto pravo i vlast crkve. Kasnijim pako državnim propisima manjka značaj zakona, pošto su samo naredbe, a te nisu kadre da promijene zakonsko pravno stanje matica, kakovo je konkordatom (zakonom) obnovljeno.

Dr. M. Lanović uporavlja na brakove, što ih inozemci katolici (u nas ili u inozemstvu) sklapaju, posve općenito načelo „locus regit actum“ (str. 167.). Na osobnu i djelotvornu njihovu sposobnost uporavlja opet posve općenito § 34. o. g. z. odnosno ustanove I. haške konvencije o ženidbenom pravu

(str. 206 sl. i 213 sl.). Mi smo na drugom mjestu (Bog. Smotra IV. 205. sl.) opširno dokazali, da je načelo „locus regit actum“ i § 34. o. g. z. za sve katolike, zakonom za ženid. kat. od 8. listopada 1856., dokinut, u koliko se radi o valjanosti braka u sebi, pa ovgje samo pripominjemo, da će se u nas, i nakon pravnovaljanog uzakonjenja haških konvencija o ženidbenom pravu, brakovi onih katolika, od kojih nijedan nije državljanin nijedne države, koje su sklopile haške konvencije (ili joj kasnije pristupile), prosugivati po zakonu za ženidbu katolika, a ne po načelu „locus regit actum“, § 34. o. g. z. ili po I. haškoj konv. o žen. pravu.

Dr. I. A. Ruspini.

**Церковне право супруже (Crkve-
no ženidbeno pravo) s osobitim
obzirom na pravo grčkokatoličke
Galičke provincije, na prava
istočnih autokefalnih Crkvi
i na građanske zakone u Au-
striji i u Ugarskoj, sastavio dr.
V. Mascjuh, profesor kanon-
skoga prava u Peremišlju u Ga-
liciji. Cijena K 9.**

To je prva znanstveno napisana knjiga te vrste na maloruskom jeziku. U uvodu spominje auktor literaturu katoličku, kao i literaturu nekih kanonista autokefalnih Crkvi, kojom se služio sastavljajući to djelo. Pripominjem, da se auktor osobito poslužio literaturom grčke i ruske Crkve za historiju crkvenoga ženidbenoga prava istočne ruske Crkve.

Pomenuto djelo razdijeljeno je po primjeru drugih katoličkih djela te vrste, i budući da je svrha piscu, da podade u ruke grčkokat. maloruskim bogoslovima praktičnu knjigu crkvenog ženidbenog prava, raspravlja u glavnom o aktuelnom ženidbenom pravu, koje de facto vrijedi i za grkokatolike na temelju zaključaka i odredaba sinoda Jamostkoga i Lavovskoga, a tek mimogred govori i o historičnom razvoju ženidbenoga prava u Rusiji, za koje veli da se potpuno naslanja na ženidbeno pravo grčke Crkve. Tom zgodom navodi pisac zbornike crkvenoga i ženidbenoga prava, koje je ruska Crkva preuzela od grčke Crkve, ali pobliže ne govori i ne raspravlja o pomenutim zbornicima.

U III. dijelu govori auktor o posljednima sklopljene ženidbe, o valjanosti i nevaljanosti ženidbi itd. i tu povlači malu paralelu između ženidbenoga prava kat. Crkve i ženidbenih prava autokefalnih Crkvi. Za ta prava, a pomenice za ženidbeno pravo ruske Crkve veli pisac, da se ono nalazi u onom stadiju razvoja, u kojem se nalazilo katol. ženidbeno pravo u XIII. vijeku, pa da ne dostaje za potrebe današnjega vremena. To da je i razlogom, te se kanonisti ist. autokef. Crkvi u premnogim slučajevima moraju da služe ženidb. pravom kat. Crkve. Glasoviti kijevski metropolit Petar Mogila u svojem Evhologionu od 1646. navodi neke propise o ženidbi, a jedan dio tih propisa, koji vrijede do danas u ruskoj Crkvi, uzeo je iz „Rituale Romanum“ Pavla V. Ti su propisi kasnije otisnuti i u kanonskom kodeksu ruske Crkve u 50. glavi — „Kormčoj knjizi“.

Knjiga je sa svake strane veoma praktična, pa se sama po sebi preporuča osobito grčkokat. svećenstvu.

Dr. D. Njaradi.

Rituale Romanum Pauli V. Pontificis Maximi jussu editum, a Benedicto XIV. et a Pio X. castigatum et auctum, cui accedunt Benedictionum et Instructionum appendices duae. Editio typica. Ratisbonae et Romae. Sumptibus et typis Friderici Pustet 1913. Stranica XII + 334 + 236*. Veličina 18'3 × 12 cm. Cijena a) na indijskom papiru nevez M 4'60; vez 5'60, 8'60. 9'20, 10'—, b) na običnom papiru nevez. M 4'—; vez. 6'—, 8'—, 8'60, 9'40.

Ovo izdanje rituala odobrila je S. R. C. dekretom 11. lipnja 1913. i proglasila ga tipičkim, te se s njime imadu slagati sva buduća izdanja rimskoga rituala. Prekrasna je to liturgička knjiga, koja osvaja već svojom vanjšinom i krasnim tiskom. Ali i nutrinjom svojom razilazi se od prijašnjih izdanja rimskoga rituala, jer ima mnogo toga, što je praktičnije udešeno, neke su rubrike promijenjene, a mnogo je toga novo uvršteno.